

son fill ---. —No'n tinc pas gayres ganes —respongué l'Albert ab ayre *emperesit*», NOller (*Pap.*, 143, 196, 48; *Vilaniu*, 137).

Desemperesir-se [1803, diccionari de Belv.]. Encara que en cast. la relació d'arrelament entre *emperezar* i *desperezarse* sigui a la inversa del cat. (allí *desperezarse* és mot enormement descabdellat i molt antic ja, princ. S. XIV; amb paral·lels gall.-port. i fr. ant., veg. DECH, n. 1) no hi ha cap raó per creure que *desemperesir-se* pugui haver estat gens calcat del castellà.² *Emperesar*. *Espereu* (??).

El ll. *piger*, *-gra*, *-grum*, amb caràcter erudit aconseguí alguna popularització en oc. i arag.: «*pigre*: el negligente, el peor de la escuela» (Peralta); aran. *pigre*, *pigret* 'pillet', bearn. *pigre*, *pègre* (Palay), Gironda *pigre* «faible, chétif, piètre» (Moreau, *La Teste*); Roergue *pigre* adj. «paresseux» (Vayssier); valdès *pigre*, *pigròu* «fainéant» (ZRPb. I, 459, 468). Potser, doncs, vindria d'aquí un ross. *pigra*, nom d'una mena de bisarroca o esparver (fr. *vanneau*), descrit com «vanellus torquatus, pectore albo, dorso et alis virescentibus», segons la llista d'ocells de Tastú (*Bibl. Mazarina*, ms. 4512), pel moviment tardaner, en què aquest ocell sembla adormir-se planant, abans de capbussar-se amb caiguda fulgurant damunt la seva víctima, quan li ve a tomb. Verdaguer i Estanislau Vayreda el recullen com a masculí *pigre*. *Pigre* adj. 'peresós' i *pigrícia* figuren en Llull, *pigresa* en Casapone.

¹ A l'inrevés, doncs, del que indica *AlcM*, en el qual la forma sincopada s'exclou de l'adj. (!) i es localitza molt (més aviat exageradament) en el substantiu. S'hi ha de rectificar el gros disbarat atribuït al Baix Emp. (Llofriu). Allí es diu *pərəós* i en aquesta combinació *ə-ó* és clar que algú articula ocasionalment i familiarment *pərə'ós* amb una *-y* tènue; d'aquí han extret un **pərə'us* en *AlcM*, suposició absurda fonèticament, i certament inexistent. Els dos errors tenen una causa única: en redactar el segon article (*peresós*) consideraren lícit esquematitzar, i detallar més la part fonètica en el primer. D'aquí que silenciessin la variant sincopada en el segon article (que justament és on es troba més), i que estenguessin les variants del segon al primer. —² Tampoc a la inversa el poc freqüent cast. *emperezar* (només dades medievals i no massa nombroses): afegim-hi «non seas ávol, ni emperezes» en el ms. bñlic judeocastellà, n.º 6 (Scio VI, p. 162).

Peresters, *-tirs*, V. *esters* *Pereta*, V. *pera* *Peretxinello*, V. *putxinelli* *Perfalà*, V. *farbalà* *Perfando*, *perfandear*, *perfanderia*, *perfant*, V. *farfant* *Perfeci*, *perfeccionar*, *perfeccionista*, *perfecte*, *perfectible*, *perfectiu*, V. *afecte* *Perfellons*, V. *forfollons* *Perfer*, V. *fer* *Perferir*, *perferita*, V. *preferir* *Perfet*, *perfetamor*, V. *afecte* *Perfi*, V. *fi* 'acabament' *Perficiant*, *perficionar*, V. *afecte* *Pèrjid*, *perfidia*, *perfidios*, V. *fe* *Perfil*, *perfila*, *perfilada*, *perfilador*, *perfiladura*, *perfilament*, *perfilat*, V. *fil* *Perfluent*, V. *fluir* *Perfoliat*, V. *full* *Perfonar*, *perfondar*, *perfondir*, V. *jons* *Perfondre*, *perfonia*, V. *fondre* *Perforable*, *perfora-*

ció, *perforador*, *perforament*, *perforant*, *perforar*, V. *forat* *Perforçar*, V. *fort* *Perfricació*, V. *fredar* *Perfum*, *perfumada*, *perfumador*, *perfumament*, *perfumar*, *perfumer*, *perfumeria*, V. *fum* *Perfundar*, V. *jons* *Perfuntori*, V. *junció*

PERGAMI, del ll. tardà PERGAMĪNUM, ll. clàssic PERGAMĒNA, i aquests, del gr. *περγαμηνή* id., pròpiament femení de *περγαμηνός* 'pertanyent a Pèrgam, ciutat asiàtica on es preparaven aqueixes pells d'escriure'. □ 1.ª doc.: fi S. XIII.

La variant *pragamí* figura en el preàmbul de la Tarifa dels corredors de Llotja de Bna., referint-se a l'usat per consignar aquest fonamental document de 1271 (fº 242v2.22). I en l'èpic passatge de Desclot: «quant lo senescalac hac conegut lo rey --- —No ajats paor —so dix lo rey—. Vós me farets una carta testimonial con yo só estat, al jorn enprès, en Bordel, e e'l camp hon la batayla se devia fer, e que vós m'avets dit que --- la terra --- el rey d'Anglaterra la ha delirada al rey de Fransa; --- e farets notar en *pergamí* la carta, e fer-n'ets altra --- que liurarets a Ser Johan de Grell, e puy's aportar-vos-n'ets l'altra ---», § 104 (NCL III, 163.9). Es continuà vacillant entre la forma correcta i el vulgarisme *pregamí*; així en el *Decam.*: *pergamí* IX, § 5, 530.4, però «un poc de *pregamí* verge» 529.1f. (trad. *carta non-nata*).

Ja registrat correctament en els diccs. més antics: «Lo full *pergamí*: ain blat *pergamen*», *Vocabulari Cat.* Al. de 1502 (§ 1732); «*pargami*: carta pergamenca, menbrana», «reliigar los llibres de cartró, de vezerro, de *pergamí*: menbrana», OPou (*ThPu.*, 180, 176). Curiosa una variant que circula a Ribag. alterada per etim. pop.: «io tenia un libre de *porgamino* des mals des cavalls» (Lasquarri, 1957): perquè hi ha medicaments que purifiquen. Altres *plegamí*: perquè es plega.

DERIV.: *Pergaminer* [1375; OPou: «membranarius», *ThPu.*, 164]. *Pergaminós*. *Apergaminat* [1905, *Bulbena*]; *apergaminar*.

Pergirar, V. *gir*

PÈRGOLA, pres del ll. *pèrgūla* 'pavelló, galeria, glorieta, parral'. □ 1.ª doc.: 1575, OPou, a continuació dels noms de navegar: «los parrals: *pergula*» (*ThPu.*, 74).

Perhom, V. *home*

PERI-, prefix integrant de tecnicismes, provinent del gr. *περί* 'entorn de', 'a la vora de'. *Periblema* i *períbol* de *περιβάλλω* 'jo tiro o traço entorn'. *Perídrum* de *περιδραμείν* 'córrer tot al volt de'. *Periquei* format amb *χαλτη* 'cabellera', 'fullatge'. *Periteci*, amb *θήκη* 'dipòsit'.

Periant, *periantial*, V. *antologia* *Perible* 'que pot sucumbir, o perperir' i *imperible*: en català recomano substituir-los pels més viables, més ben sonants, més clars i igualment ben fets *perescible* i *imperescible* 'im-